

Mandarin-Indonesia

汉 印 对 照

100 Ungkapan Tradisional Tionghoa Tentang Kebajikan Manusia

中華傳統美德壹百句

Disusun oleh Kantor Penasihat Dewan Negara

Institut Pusat Pengkajian Sejarah dan Budaya

国务院参事室 中央文史研究馆 编

Pengalih Bahasa: Zhang Wei

张蔚 译

Editor Bahasa Indonesia: Drs. Heru Marwata, M.Hum.

赫鲁·玛尔瓦达 印尼语审读

人民出版社

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

Mandarin-Indonesia

汉 印 对 照

100 Ungkapan Tradisional Tionghoa Tentang
Kebajikan Manusia

中華傳統美德壹百句

Disusun oleh Kantor Penasihat Dewan Negara

Institut Pusat Pengkajian Sejarah dan Budaya

国务院参事室 中央文史研究馆 编

Pengalih Bahasa: Zhang Wei

张蔚 译

Editor Bahasa Indonesia: Drs. Heru Marwata, M.Hum.

赫鲁·玛尔瓦达 印尼语审读

人民出版社

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

图书在版编目(CIP)数据

中华传统美德壹百句：汉印对照 / 国务院参事室，
中央文史研究馆编；张蔚译．—桂林：广西师范大学
出版社，2015.7

ISBN 978-7-5495-7020-1

I. ①中… II. ①国…②中…③张… III. ①品德
教育—中国—通俗读物—汉语、印度尼西亚语
IV. ①D648-49

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2015) 第 162040 号

广西师范大学出版社出版发行

(广西桂林市中华路 22 号 邮政编码：541001)
网址：http://www.bbtpress.com

出版人：何林夏

全国新华书店经销

桂林广大印务有限责任公司印刷

(桂林市临桂县秧塘工业园西城大道北侧广西师范大学出版社集团
有限公司创意产业园 邮政编码：541100)

开本：880 mm × 1 240 mm 1/32

印张：7.5 字数：245 千字 图：120 幅

2015 年 7 月第 1 版 2015 年 7 月第 1 次印刷

定价：78.00 元

如发现印装质量问题，影响阅读，请与印刷厂联系调换。

前 言

中华传统美德是中华民族在长期生产生活实践中形成和发展起来的，是中华优秀传统文化之精髓。它具有跨越时空的永恒魅力，对培育和弘扬社会主义核心价值观具有不可替代的作用。数千年来，中华民族形成了“修身、齐家、治国、平天下”的完整思想道德文化体系。而修身，即个人的道德修养和人格养成，则带有基础性和本源性。因此，弘扬中华传统美德，必须注重个人品德的养成，增强做中国人的骨气和底气。

本书精选了上自先秦下迄晚清，涵盖文、史、哲、政等多个领域的经典名句，按照自强、诚信、仁义、智勇、正气、孝慈、廉耻、礼敬、勤俭、中和十个修身德目分类。我们坚持古为今用的方针，针对社会主义精神文明建设的现实需求，取其精华，去其糟粕，力求简明扼要、易于传播，不囿于通常的学术分类和编纂体例。本书所选的 100 条经

典名句，邀请著名文史专家作注释和解读，请当代著名书法家以书法、篆刻等艺术形式予以表现，配以若干幅兼具思想性和艺术性的古典名画作插图。

中国共产党是中华传统美德的传承者和弘扬者。在新民主主义革命和社会主义建设时期，毛泽东等老一辈革命家和无数革命先烈与先进模范人物，在这方面均有许多思想深邃、脍炙人口的经典名言。它们同历代先贤的论述是一脉相承的，我们将陆续整理、选编出版。

国务院参事室 中央文史研究馆

2014年8月1日

Kata Pengantar

Ungkapan-ungkapan tradisional Tionghoa tentang berbagai kebajikan manusia telah lahir dan berkembang dalam kehidupan produksi bangsa Tionghoa yang memiliki sejarah panjang. Dengan daya pesona abadinya, ungkapan-ungkapan kebajikan itu mampu menembus batas waktu karena merupakan sari pati budaya tradisional Tionghoa yang memainkan peranan tak tergantikan dalam pembinaan dan pengembangan nilai-nilai sosial masyarakat Tiongkok. Selama ribuan tahun, bangsa Tionghoa telah mengembangkan sebuah sistem budaya dan moral yang utuh tentang pembinaan diri, pengelolaan rumah tangga, penyelenggaraan pemerintahan, dan pemeliharaan perdamaian dunia. Di antara berbagai aspek pembinaan diri, pembinaan moral dan pembentukan kepribadian individu merupakan elemen yang paling mendasar dan sangat menentukan dalam kehidupan. Oleh karena itu, pembinaan diri harus mendapatkan perhatian serius dalam usaha penyebaran dan pengembangan kebajikan tradisional bangsa

Tionghoa untuk meningkatkan rasa percaya diri dan martabat warga negara Tiongkok.

Buku ini telah memilih 100 ungkapan klasik Tionghoa yang diwariskan sejak awal Dinasti Qin (tahun 221 SM- tahun 207 SM) hingga akhir Dinasti Qing (tahun 1636-tahun 1912) dengan cakupan berbagai aspek kehidupan, antara lain budaya, sejarah, filsafat, dan politik. Ungkapan-ungkapan tersebut diklasifikasikan dalam sepuluh bagian, yaitu Pemberdayaan Diri, Kejujuran dan Kepercayaan, Cinta Kasih dan Kebenaran, Kebijakan dan Keberanian, Iman, Berbakti kepada Orang Tua dan Kasih Sayang kepada Anak, Kebersihan Hati dan Rasa Malu, Kesusilaan dan Rasa Hormat, Kerja Keras dan Berhemat, dan Jalan Tengah serta Harmoni. Dengan prinsip memanfaatkan kekayaan peradaban kuno untuk kehidupan manusia modern, terutama untuk memenuhi kebutuhan praktis dalam pembangunan mental dan sosial, pemilihan ungkapan-ungkapan kebijakan itu dilakukan dengan cara mengambil sari pati dan membuang ampasnya serta memilih ungkapan yang padat berisi dan mudah diimplementasikan dalam kehidupan. Oleh karena itu, cara pengklasifikasian dan penyusunannya mungkin agak berbeda dengan cara yang umum dipakai di kalangan akademisi. Ungkapan-ungkapan terpilih itu kemudian diberi tambahan penjelasan dan penafsiran makna oleh para sejarawan dan budayawan terkenal, ditampilkan dalam bentuk karya seni kaligrafi dan ukir stempel oleh para ahli kaligrafi modern yang termasyhur, dan diberi ilustrasi dengan lukisan klasik ternama yang memiliki nilai seni serta pendidikan moral yang sangat tinggi.

Partai Komunis Tiongkok merupakan pewaris sekaligus penerus kebijakan tradisional Tionghoa. Pada masa revolusi neodemokrasi dan pembangunan sosialisme, kaum revolusioner angkatan tua yang

diwakili oleh Mao Zedong serta para pejuang dan tokoh perubahan telah meninggalkan banyak ungkapan klasik yang bermakna sangat mendalam dan dikenal umum dalam kehidupan masyarakat Tiongkok. Khazanah budaya yang pada hakikatnya selaras dengan warisan para tokoh Tionghoa kuno tersebut akan diseleksi, disusun, dan diterbitkan juga secara berurutan dalam waktu yang tidak lama.

Kantor Penasihat Dewan Negara
Institut Pusat Pengkajian Sejarah dan Budaya

1 Agustus 2014

学术顾问

饶宗颐 戴逸 汤一介 程毅中
傅璇琮 王蒙 袁行霈 杨福家
许嘉璐 刘梦溪 薛永年 冯骥才
刘大钧 陈祖武 赵德润 陈来
于丹

(以年龄为序)

Penyelia

Rao Zongyi	Dai Yi	Tang Yijie	Cheng Yizhong
Fu Xuancong	Wang Meng	Yuan Xingpei	Yang Fujia
Xu Jialu	Liu Mengxi	Xue Yongnian	Feng Jicai
Liu Dajun	Chen Zuwu	Zhao Derun	Chen Lai
Yu Dan			

(Urutan penyelia dari yang tua ke yang lebih muda)

北宋范宽
立轴山行旅
图

溪山行旅图

[宋] 范宽 绢本水墨
206.3cm × 103.3cm
台北“故宫博物院”藏

北宋初期范宽的名作《溪山行旅图》，描绘了高山大川与山间驮运的人骑，着意显现巍巍高山“远望不离座外”的雄伟崇高之感，突出表现了对大自然的由衷敬畏，同时也展现了人类作为自然一部分在其中的自强生息及其与自然的和谐相处。作品体现了早期山水画“以形媚道”的传统。

Lukisan Peta Perjalanan Pegunungan Xishan

[Song] Fan Kuan Lukisan Sutra Hitam Putih
206.3cm × 103.3cm
Koleksi Museum Istana Kuno Taipei

Dalam lukisan ini digambarkan pemandangan pegunungan tinggi dengan orang-orang berkuda. Dengan menampilkan keagungan dan kemegahan pegunungan tinggi, lukisan ini berusaha mengungkapkan kekaguman yang tulus pada alam semesta. Meskipun demikian, dalam lukisan itu ditampilkan juga gambaran perjuangan manusia sebagai bagian dari jagat raya serta keharmonisan hubungan antarkeduananya.

目 录

第一章 自强.....	001
第二章 诚信.....	023
第三章 仁义.....	045
第四章 智勇.....	073
第五章 正气.....	099
第六章 孝慈.....	121
第七章 廉耻.....	143
第八章 礼敬.....	165
第九章 勤俭.....	183
第十章 中和.....	201
后 记.....	221

Daftar Isi

Bab I	Pemberdayaan Diri	001
Bab II	Kejujuran dan Kepercayaan	023
Bab III	Cinta Kasih dan Kebenaran	045
Bab IV	Kebijaksanaan dan Keberanian	073
Bab V	Iman	099
Bab VI	Berbakti kepada Orang Tua dan Kasih Sayang kepada Anak	121
Bab VII	Kebersihan Hati dan Rasa Malu	143
Bab VIII	Kesusilaan dan Rasa Hormat	165
Bab IX	Kerja Keras dan Berhemat	183
Bab X	Jalan Tengah dan Harmoni	201
	Catatan di Belakang Buku	221

第一章 自强

Bab I Pemberdayaan Diri

韩天衡 篆刻
Han Tianheng Ukir Stempel

天行健君子以
自彊不息

摘自周易乾象

甲午之夏 进入高温 上海市文史研究馆馆员 顾振乐 七岁 百岁

顾振乐 书
Gu Zhenle Kaligrafi

天行健^①，君子以^②自强不息^③。

(《周易·乾·象》)

【注释】

①天行健：乾卦象征天象，乾有刚健之义。②以：因此，像这样。

③自强不息：自我图强，永不止息。

【解读】

天象的运行刚健不息，君子应当效仿天象，奋发图强，永不停息。

Karena pergerakan *Tian* (Alam Semesta) begitu kuat dan penuh semangat, maka *Junzi* (Susilawan) semestinya berjuang tanpa henti untuk memberdayakan diri sebagaimana *Tian*.

(Xiang, Qian, Zhou Yi)

天降大任於斯人也必先苦其
心志勞其筋骨餓其體膚空乏
其身行拂亂其所為所以動心忍
性曾益其所不能

孟子語錄

甲子秋福州趙玉林書時年九十八

趙玉林 書
Zhao Yulin Kaligrafi

天将降大任于斯^①人也，必先苦其心志，劳其筋骨，饿其体肤，空乏其身，行拂^②乱其所为，所以动心忍性，曾^③益其所不能。

（战国孟子语，《孟子·告子下》）

【注释】

①斯：这个。有些版本作“是”。②拂：违背、违逆。③曾（zēng）：同“增”，增加。

【解读】

上天要将重大的责任赋予这个人，必然让他心志困苦，筋骨劳累，身体饥饿，备受穷困，使他的志行受到磨炼；通过这些，激发他的意志，坚定他的品性，增加他原本不具备的才能。

Begitulah kalau Tian (Tuhan) hendak membentuk makhluknya menjadi orang besar, lebih dahulu akan disengsarakan batinnya, dipayahkan urat dan tulangnya, dilaparkan badan dan kulitnya, dimiskinkan hidupnya sampai tidak punya apa-apa, dan digagalkan segala usahanya. Dengan pengalaman itu seseorang yang dikehendaki Tian (Tuhan) telah digerakkan hatinya, diteguhkan Watak Sejatinya, dan ditambah pula kemampuan yang tidak dimiliki sebelumnya.

(Mengzi, Periode Negara Perang; Gaozi Xia, Mengzi)